

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทนี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. การอภิปรายผลการศึกษา
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการศึกษากระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม โครงสร้างอำนาจหรือเครือข่ายอำนาจในท้องถิ่น ดังนั้น ผู้วิจัยใช้แนวทางการศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองมาเป็นกรอบการวิเคราะห์กรณีศึกษาของเทศบาลแห่งหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนการเมืองกับกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์และจากการที่ผู้ศึกษาได้สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ จึงสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองได้ว่า

การศึกษาทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมและทุนการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้วอำนาจที่มีบทบาททางการเมืองในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลแห่งหนึ่งเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มอำนาจอดีตนายคกับกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ทุนเศรษฐกิจ

พัฒนาการฐานทางเศรษฐกิจของกลุ่มอำนาจอดีตนายคและกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน มีลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจเหมือนกัน คือมีฐานเศรษฐกิจอยู่ที่การทำเกษตรกรรมและการเป็นนักการเมืองอาชีพเป็นหลัก ซึ่งการทำเกษตรกรรมในที่นี้ คือ การทำสวนผลไม้ เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะและปลูกลยง เป็นต้น อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนส่วนใหญ่ในจังหวัดแห่งหนึ่งและมีมากในเขตอำเภอแห่งหนึ่ง ซึ่งรายได้จากการทำสวนผลไม้ต่อปีขึ้นอยู่กับราคาสินค้าและปริมาณของผลไม้วามีมากน้อยเพียงใด ถ้าปีไหนผลไม้ออกสู่ตลาดมากจนทำให้ล้นตลาดก็จะทำให้ราคาผลผลิตต่ำลง แต่ถ้าปีไหนมีผลผลิตออกมาน้อยก็จะทำให้ผลผลิตมีราคาสูง ซึ่งค่าเฉลี่ยรายได้ต่อปีเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มอยู่ที่ 500,000 – 1,200,000 ต่อปี

ทุนสังคม

งานทางสังคมที่สำคัญของกลุ่มอดีตนายคที่มีบทบาทในสังคม คือ การก่อตั้งกลุ่ม อปพร. ซึ่งนาย ข. เป็นผู้ก่อตั้งและได้เข้าร่วมในการเป็นสมาชิก อปพร. ด้วย และดำรงตำแหน่งประธาน อปพร. ตำบลแห่งหนึ่ง ซึ่งการก่อตั้งกลุ่ม อปพร. นั้น ส่งผลให้นาย ข. เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนในตำบลมากยิ่งขึ้นและเป็นที่น่าเชื่อถือตาของในตำบลและในส่วนราชการ นอกจากนั้นได้เข้ามาสนับสนุน กลุ่มสตรีอาสา กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มเกษตรแปรรูปผลไม้ กลุ่มทำน้ำส้มกรอง กลุ่มนุ้ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นต้น

กลุ่มอำนาจอดีตกำนัน ในสมัยการทำงานของนาย ป. (นามสมมติ) ในตอนที่เป็นกำนันอยู่นั้น ได้ดำรงตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุของตำบล ซึ่งในชมรมผู้สูงอายุนั้นมีสมาชิกมากแถบจะทุกครัวเรือนทุกบ้านของตำบลที่มีผู้สูงอายุอาศัยอยู่ จึงเป็นช่องทางและเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของนาย ป. ที่จะอาศัยผู้สูงอายุในสะสมทุนทางสังคมและการสร้างฐานทางสังคมของกลุ่มของตน

และฐานทางสังคม ทุนทางสังคมที่สำคัญของกลุ่มอำนาจอดีตกำนันอีกอย่างที่สำคัญ คือ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “อสม.” โดยการนำของ สจ. ที่ให้การสนับสนุน นาย ป. มาตลอด โดย สจ. คนนี้ดำรงตำแหน่งประธาน อสม. ของตำบลแห่งหนึ่งอยู่ จึงใช้ความใกล้ชิดในการทำงานช่วยเหลือฝ่ายกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน ซึ่งการทำงานระหว่างกลุ่มชมรมผู้สูงอายุและกลุ่ม อสม. ทำงานควบคู่กันมาช่วยเหลือกันมาตลอด สิ่งนี้เองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญของการสะสมทุนของกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน

ทุนการเมือง

กลุ่มอำนาจอดีตนายค จากความมีชื่อเสียงในฐานะทุนทางสังคมและความมั่นคงทางด้านฐานเศรษฐกิจ ทำให้กลุ่มอดีตนายคในขณะนั้นซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้มึบารมี มีอำนาจ

และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการดำรงชีวิต เป็นที่ยอมรับของคนในตำบลและมีชื่อเสียงออกไปในตัวจังหวัด ทำให้กลุ่มอำนาจอดีตนายก็มีโอกาสรู้จักและสนิทสนมกับนักการเมืองท้องถิ่นด้วยกันมากขึ้น มีการร่วมมือระหว่างกันกับ อบต.และเทศบาลต่าง ๆ มากขึ้น เกิดเป็นเครือข่ายทางการเมืองขึ้นและที่สำคัญได้ร่วมงานกับ อบจ.หลายครั้งหลายหน จนมีความสนิทสนมกับนายก อบจ. จนเกิดความร่วมมือกันในหลายด้านและช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาโดยตลอด นอกจากนั้น โดยเฉพาะกลุ่มนักการเมืองระดับชาติได้มีโอกาสรู้จักกับ ส.ส. ป. (นามสมมติ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดแห่งหนึ่ง ในนามพรรคไทยรักไทย (ในสมัยนั้นตอนนี้เปลี่ยนมาเป็นพรรคเพื่อไทย) ซึ่ง ส.ส. ป. จำเป็นต้องหาห้วคะแนนในท้องถิ่น เพื่อรักษาฐานคะแนนเสียงของตนเอง จำเป็นต้องมีเครือข่ายทางการเมืองเป็นผู้บริหารท้องถิ่นต่าง ๆ เช่นเดียวกับกับนาย ช. ก็ต้องการหาคนที่มื่ออิทธิพล มีบารมี มีอำนาจในการที่จะรักษาฐานคะแนนเสียงของตนเองเช่นกัน จึงเกิดผลประโยชน์ต่างตอบแทนขึ้นกันระหว่างทั้งสองฝ่าย

กลุ่มอำนาจอดีตกำนัน ยังไม่มีเครือข่ายทางการเมืองที่แข็งแกร่งพอและคอยช่วยสนับสนุนกลุ่มของตน จึงเริ่มมองหากลุ่มการเมืองที่จะเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือกลุ่มของตน ซึ่งในช่วงแรกนั้นมีเพียง สจ. ในเขตอำเภอแห่งหนึ่งเท่านั้นที่ช่วยเหลือ นาย ป. มาตลอดตั้งแต่สมัยนาย ป. ดำรงตำแหน่งกำนันตำบลแห่งหนึ่ง เพราะมีความสนิทสนมกันมานาน ทำงานร่วมกันมาโดยตลอดในชมรมผู้สูงอายุ และในชมรม อสม. ต่อมาได้มีกลุ่มนักการเมืองระดับชาติติดต่อให้เป็นห้วคะแนน นั่นคือ ส.ส. ป. (นามสมมติ) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดแห่งหนึ่งในขณะนั้น ซึ่งเป็นผู้สนับสนุน นาย ช. ด้วย แต่เนื่องจาก ส.ส. ป. จำเป็นต้องหาห้วคะแนน หาฐานเสียงให้ตนมีความมั่นคง เพราะในระยะหลังกระแสของพรรคประชาธิปัตย์เริ่มมาแรงในจังหวัดแห่งหนึ่ง จึงจำเป็นต้องสร้างห้วคะแนน สร้างฐานเสียงของตนเองให้มาก ๆ จึงเข้ามาสนับสนุนนาย ป. ด้วย

แต่เครือข่ายทางการเมืองที่สำคัญของกลุ่มอำนาจอดีตกำนันและเป็นตัวแปรที่สำคัญกับการเลือกตั้งในครั้งนี้ คือการได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเสื้อแดง หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “กลุ่ม นปช.” หรือที่เรียกกันอย่างเป็นทางการว่า “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ” โดยการนำเข้ามาของ สจ. ซึ่งเป็นรู้จักดีในอำเภอแห่งหนึ่งว่า สจ. ท่านนี้เป็นแกนนำของกลุ่มเสื้อแดง โดยการเข้ามาช่วยเหลือของกลุ่มเสื้อแดงในครั้งนี้ มิได้ช่วยผสานงานคนเสื้อแดงในตำบลเท่านั้น แต่มีการช่วยสนับสนุนเงินทุนในการหาเสียงอีกด้วยซึ่งเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญมากในการเลือกตั้งในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อกลุ่มอำนาจอดีตกำนันมีความพร้อมทั้งทางด้านฐานทางเศรษฐกิจ ฐานทางสังคม ทุนทางสังคมที่มีความมั่นคงและเครือข่ายอำนาจทางการเมืองที่แข็งแกร่งแล้ว จึงพร้อมที่จะลงชิงชัยในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบล

ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนการเมืองกับกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษาถึงการเมืองท้องถิ่นของกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี พบว่ามีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงที่ผ่านมาทั้งหมดรวม 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 วันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ในการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นครั้งแรกขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ที่นำการใช้ระบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงมาใช้ในการเลือกผู้บริหารท้องถิ่นเป็นครั้งแรก ซึ่งในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงขององค์การบริหารส่วนตำบลในครั้งนี้ มีผู้สมัครลงเลือกตั้งในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงท่านเดียว คือ นาย ช. (นามสมมติ) และมีทีมงานที่ลงสมัครเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งร่วมทีมด้วย

ซึ่งผลการเลือกตั้งในวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ.2548 นี้ นาย ช. ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้ทำหน้าที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในทีมก็ได้การรับเลือกได้รับความไว้วางใจรับใช้ประชาชนยกทีม

ครั้งที่ 2 วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2551 องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ได้ดำเนินการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นเทศบาลตำบล เหตุเนื่องมาจากการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลนั้น ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และฝ่ายบริหารต้องสิ้นสุดลงด้วย ทำให้นาย ช. (นามสมมติ) นายกเทศมนตรีองค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานในตำแหน่งได้เพียง 3 ปีเศษเท่านั้น จึงต้องมีการจัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ เพื่อจะหาคนที่เข้ามาเป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลต่อไป

ซึ่งการเลือกตั้งเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งครั้งแรกนี้ มีเพียงนาย ช. อดีตนายกเทศมนตรีองค์การบริหารส่วนตำบลลงรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลเพียงท่านเดียว ไม่มีผู้สมัครคนอื่นลงแข่งขัน ซึ่งนาย ช. มีทีมงานผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในนามทีมเดิมลงรับเลือกตั้งในครั้งนี้

ผลการเลือกตั้ง วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2551 นี้ นาย ช. อดีตนายกเทศมนตรีองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลและผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในทีมนาย ช. ก็ได้ความไว้วางใจจากประชาชนทั้งสองเขตแบบยกทีมเช่นกัน

ครั้งที่ 3 วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2555 นาย ช. (นามสมมติ) นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง หมดวาระการบริหารงาน เพราะครบวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี โดยต้องจัดการเลือกตั้งกันใหม่

ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ นาย ช. ก็ลงเลือกตั้งในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งเช่นเดิม แต่ในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้มีอดีตกำนัน คือ นาย ป. (นามสมมติ) ได้ลงสมัครแข่งขันชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรีจากปมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างตนกับนาย ช. ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรี

การสถาปนาอำนาจของกลุ่มการเมืองใหม่นั้น เกิดจากสาเหตุปมความขัดแย้งในการเลือก กำนันทำให้เกิดความแตกแยกของกลุ่ม โครงสร้างอำนาจเดิมที่บางคนไม่พอใจในเรื่องดังกล่าว ทำให้ กลุ่มโครงสร้างอำนาจเดิมที่เป็นกลุ่มชั่วอำนาจเดียวกันแตกแยกออกเป็นสองฝ่าย

กระบวนการเลือกตั้งเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

ในกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการเลือกตั้งระบบ ผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงเป็นครั้งที่ 3 ของตำบล ในวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2555 นับเป็นครั้งแรกของ เทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ที่ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีมีผู้สมัครลงแข่งขันชิงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี ดังนั้น เมื่อมีการแข่งขันเกิดขึ้นจึงเกิดการต่อสู้ระหว่างผู้สมัครชิงตำแหน่ง นายกเทศมนตรี โดยการลงเลือกตั้งแต่ละฝ่ายมีการสร้างสะสมทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมและทุน การเมืองที่มีลักษณะคล้ายกันและแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับ การเตรียมความพร้อมและการ วางแผนของแต่ละฝ่าย การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมและทุนการเมือง กับกระบวนการเลือกตั้งเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง จะทำการศึกษาแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) การเตรียมความพร้อม
- 2) การรณรงค์หาเสียง
- 3) การลงคะแนนเสียง

ผลการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีแห่งหนึ่ง ในวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2555

ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นการเลือกตั้งระบบผู้บริหาร ท้องถิ่นโดยตรงเป็นครั้งที่ 3 ของตำบล ในวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2555 นับเป็นครั้งแรกของเทศบาล ตำบลแห่งหนึ่ง ที่ในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีมีผู้สมัครลงแข่งขันชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรี นับว่า เป็นการเกิดการแข่งขันทางการเมืองเป็นครั้งแรกเกิดขึ้น ซึ่งในการแข่งขันชิงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ในครั้งนี้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นหลายอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เพราะการเลือกตั้ง ที่ผ่านมามีผู้สมัครเพียงท่านเดียว การเลือกตั้งที่ผ่านมาจึงไม่มีปัญหาอะไรมากมายนัก

จากปัจจัยทางด้านโครงสร้างอำนาจภายในตำบลที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่มีเพียง กลุ่มโครงสร้างอำนาจเพียงกลุ่มอำนาจเดียว แต่ด้วยเหตุขัดแย้งภายในกลุ่ม โครงสร้างอำนาจจนทำ ให้เกิดการสถาปนากลุ่มอำนาจใหม่ขึ้นนั้น ส่งผลกระทบให้การเลือกตั้งภายในตำบลเกิดการ แข่งขันทางการเมืองขึ้นเป็นครั้งแรก หลังจากที่แต่เดิม ไม่มีผู้สมัครแข่งขันเลย ซึ่งการเลือกตั้งเมื่อมี การแข่งขันเกิดขึ้น จึงได้เกิดการสร้างฐานเสียงของแต่ละกลุ่มขึ้น โดยได้ใช้ทรัพยากรในพื้นที่อย่าง เต็มที่ แต่ละกลุ่มต่างมีทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมและทุนการเมืองที่คล้ายกันบ้าง และแตกต่างกันไปบ้าง ทำให้เกิดการแข่งขันทันทีรุนแรงขึ้น ประกอบกับมีระบบการทุจริตการเลือกตั้ง การทุจริตหาเสียง การ ทุจริตซื้อ-ขายเสียง การทุจริตลงคะแนนเสียง การได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากผู้สมัคร การใส่ร้ายป้ายสีอีกฝ่ายให้เสียหาย การพนันกับการเลือกตั้ง และปัจจัยทางด้านชาติพันธุ์ ปัจจัยที่ กล่าวมานี้จึงเข้ามามีผลต่อการแพ้ชนะในการเลือกตั้งเมื่อมีการการแข่งขันขึ้น ปัจจัยต่างๆเช่นนี้ทำ

ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตำบล จากสาเหตุโครงสร้างอำนาจที่เปลี่ยนไปและการเข้ามาของระบบการทุจริตการเลือกตั้งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ภายในตำบลแห่งหนึ่ง

ผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2555 นาย ป. (นามสมมติ) อดีตกำนันชนะการเลือกตั้งในครั้งนี้ได้คะแนน 1,410 คะแนน ส่วนนาย ข. (นามสมมติ) อดีตนายกเทศมนตรี ได้คะแนน 890 คะแนน โดยที่สมาชิกสภาเทศบาลในเขตเลือกตั้งที่ 1 ทีมกลุ่มอำนาจอดีตกำนันชนะการเลือกตั้งยกทีม ส่วนในเขตเลือกตั้งที่ 2 ทีมกลุ่มอำนาจอดีตนายกชนะการเลือกตั้ง 5 ท่าน ทีมกลุ่มอำนาจอดีตกำนันได้รับการเลือกตั้ง 1 ท่าน ทำให้อดีตกำนัน คือนาย ป. ชนะการเลือกตั้งได้เป็นนายกเทศมนตรีเทศบาลแห่งหนึ่ง

การอภิปรายผลการศึกษา

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 จากการค้นพบซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายเปรียบเทียบกับองค์ความรู้เก่าเรื่อง “ทุน” ของบัวร์ดิเยอ ได้ดังนี้

1. ทุนทางเศรษฐกิจ

ทุนทางเศรษฐกิจช่วยเพิ่มความสามารถของผู้กระทำในสังคม ขณะเดียวกันก็สามารถเปลี่ยนรูปไปเป็นเงินได้อย่างตรงไปตรงมาและทันทีทันใด ทุนประเภทนี้เป็นรูปแบบทุนที่มีเหตุมีผล หมายความว่า ประการแรก สามารถคิดคำนวณเป็นปริมาณที่แน่นอนได้ ประการที่สองสามารถระบุรูปแบบได้อย่างแน่ชัด เช่น เงินสดในธนาคาร ราคาเครื่องจักร/ที่ดิน เป็นต้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า ในกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง เมื่อเกิดการแข่งขันทางการเมืองขึ้นนั้น ทุนทางเศรษฐกิจ หรือที่เรียกง่าย ๆ ว่า “เงินทุน” เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ผู้สมัครทางการเมืองจำเป็นต้องมีเป็นอย่างมาก เพราะ เงินทุน เป็นพื้นฐานที่จะบอกสถานะทางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้งว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเช่นไร และในปัจจุบันการแข่งขันทางการเมืองที่มีระบบทุจริตการเลือกตั้งเข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ว่าจะเป็นการเมืองระดับชาติหรือการเมืองระดับท้องถิ่นจะมีการซื้อ-ขายเสียงทั้งนั้น เงินทุนจึงสำคัญมากในการเลือกตั้ง ซึ่งจากข้อค้นพบจากงานวิจัยกลุ่มอำนาจอดีตนายกและกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน มีทุนทางเศรษฐกิจที่เหมือนกันทั้งสองกลุ่ม คือ มีรายได้จากการทำเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่กลุ่มอำนาจอดีตกำนันได้รับความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนจากหลายฝ่ายด้วยกัน ทำให้ทุนทางเศรษฐกิจของกลุ่มอำนาจอดีตกำนันมีความมั่นคงมากกว่ากลุ่มอำนาจอดีตนายก

2. ทูตทางสังคม

ความสัมพันธ์ทูตทางสังคม ขึ้นอยู่กับขนาดของเครือข่ายและการติดต่อสัมพันธ์ ที่บุคคลจะสามารถระดมมาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคุณภาพของทูตทางสังคมถูกสร้างขึ้นมาจากผลรวมของการมีความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ทูตทางสังคม สามารถให้ผลประโยชน์ทางการเมืองได้เป็นอย่างดี โดยใช้ความใกล้ชิด ความคุ้นเคยหรือความเชื่อเหลือแต่เก่าก่อน ดังนั้นทูตทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเช่นกัน ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า ในกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง กลุ่มอำนาจอดีตนายกและกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน ใช้วิธีการสะสมทูตทางสังคมในลักษณะเดียวกัน คือ ใช้ความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล ความใกล้ชิดกันระหว่างบุคคล ในการสะสมทูตทางสังคมของกลุ่มอำนาจอดีตนายก จะอาศัยความใกล้ชิดในสมัยที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีอยู่ในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่ม อปพร. กลุ่มสตรีอาสา กลุ่มแปรรูปผลไม้ เป็นต้น เช่นเดียวกับกลุ่มอำนาจอดีตกำนัน ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ได้ดำรงตำแหน่งประธานชมรมผู้สูงอายุได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการสะสมทูตทางสังคม เช่นกัน

3. แนวคิดหลักเรื่องสนาม

สนาม หมายถึง พื้นที่ของพลังที่มีลักษณะเป็นพลวัต หลักการพลวัตของสนามขึ้นอยู่กับรูปแบบของโครงสร้าง ความแตกต่าง และระยะห่างของรูปแบบของสนาม โครงสร้างของสนามประกอบไปด้วยทุน เครือข่าย ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งต่างๆในสนาม และการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งการได้ประโยชน์ สนามในแนวคิดของบูร์ดิเยอเป็นพื้นที่ความสัมพันธ์ทั้งทางสังคมและการเมือง ดังนั้น สนาม คือ การสร้างทุนทางการเมือง นั่นเอง ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า ในกระบวนการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแห่งหนึ่ง เมื่อเกิดการแข่งขันทางการเมืองขึ้น จึงเกิดการแข่งขันในการแย่งชิงพื้นที่อำนาจทางการเมืองระหว่างสองกลุ่มขึ้น โดยกลุ่มอำนาจอดีตนายกและกลุ่มอำนาจอดีตกำนันต่างมีทุนการเมืองของตนเองเด่นชัด กล่าวคือ กลุ่มอำนาจอดีตกำนัน มีฐานคะแนนเสียงของตนในเขตการเลือกตั้งที่ 1 ส่วนกลุ่มอำนาจอดีตนายก มีฐานคะแนนเสียงของตนในเขตการเลือกตั้งที่ 2 เมื่อเกิดการแข่งขันทางการเมืองต่างฝ่ายก็จะต้องแย่งชิงทุนการเมืองของแต่ละฝ่าย โดยที่การแย่งชิงทุนการเมืองของแต่ละฝ่ายจะต้องอาศัยความสัมพันธ์ทั้งทุนเศรษฐกิจและทุนสังคมเป็นตัวแปรในการแย่งคะแนนเสียงของอีกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาในงานวิจัย ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าควรเสนอแนวทางการปรับปรุงการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยเสนอให้มีการปรับปรุงแบบการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละจังหวัดแต่ละตำบล ซึ่งมีโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ ให้มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่น โดยตรงหรือโดยทางอ้อมแบบเดิมก็ได้ ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยอาศัยกรอบกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่น

ในกรณีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีครั้งนี้พบว่าคะแนนเสียงของประชาชนนั้นถูกชักจูงได้ง่ายโดยกลุ่มที่สามารถแทรกแซงความคิดของประชาชน เป็นผลให้ฝ่ายที่ปฏิบัติตามกฎหมายของ กกต. ถูกสร้างภาพพจน์ว่าเป็นคนที่ไม่ดี ถูกใส่ร้ายป้ายสี ทำให้ส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงที่ออกมา แต่ถ้ากลับไปใช้การเลือกตั้งโดยอ้อมซึ่งนายกเทศมนตรีมาจากสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกสมาชิกสภาเทศบาลของแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล แต่ละเขตนั้นประชาชนจะอยู่ใกล้ชิดกับข้อมูลที่เป็นข้อมูลจริง ไม่บิดเบือนป้ายสีมากกว่าข้อมูลที่ถูกรูปล้างขึ้นผ่านสื่อต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง

2. ในการเข้ามาควบคุมการเลือกตั้งในท้องถิ่นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในอนาคตต้องมีการเรียนรู้ระบบการเมืองในระดับท้องถิ่นอย่างเท่าทัน เพราะระบบการเลือกตั้งในท้องถิ่นมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะระบบธุรกิจการเมืองในระบบการเมืองท้องถิ่น ที่แพร่ขยายจากการเมืองระดับชาติสู่การเมืองระดับท้องถิ่นและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการเลือกตั้งทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ดังนั้นในการเข้ามาควบคุมการเลือกตั้งในอนาคต กกต. ต้องมีมาตรการและวิธีการที่จะสามารถควบคุมการเลือกตั้งในท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสและอยู่ภายใต้เงื่อนไขแห่งความยุติธรรมของบทบัญญัติของกฎหมาย

การสร้างเชื่อมั่นของ กกต. ในสายตาประชาชนเนื่องจาก กกต. นั้นเป็นองค์กรอิสระ แต่ยังไม่สามารถแสดงบทบาทเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนได้ แม้จะมีการปฏิบัติตามกฎหมายโดยการจัดการเลือกตั้ง แต่ก็สมควรสอดคล้องดูแลกำกับการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายให้เรียบร้อยมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งยังพบว่าประชาชนยังไม่มีความเชื่อมั่นในการทำงานการตัดสินใจถึงความเป็นกลางที่แท้จริง กกต. บางครั้งถูกมองว่าเป็นเครื่องมือในการทุจริตที่มีประสิทธิภาพของนักการเมือง ดังนั้น กกต. ควรแสดงจุดยืนให้ชัดเจนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับ กกต. ความโปร่งใส และเป็นกลางที่แท้จริง พร้อมตรวจสอบได้ และสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับแก่สาธารณชนในด้านประสิทธิภาพการทำงาน การตัดสินใจและความเป็นกลางเพื่อผลในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคม และทุนการเมือง ในกระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่แตกต่างกันเพื่อเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นในการปรับปรุงรูปแบบการเลือกตั้งของเทศบาลตำบลแห่งหนึ่งในอนาคตต่อไป
2. เสนอให้มีการวิจัยเกี่ยวกับชนชั้นผู้มีอำนาจทางการเมืองและโครงสร้างอำนาจท้องถิ่น ในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางทฤษฎี